

ATMINTINĖ TĖVELIAMS APIE SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ VAIKUS

KAS YRA SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ VAIKAS?

Tai vaikas, kuriam dėl išskirtinių gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių reikalinga savita pagalba ar paslaugos ugdymo procese.

KAS YRA SPECIALIEJI UGDYMO SI POREIKIAI?

Specialieji ugdymosi poreikiai (toliau SUP) – tai pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių.

KAS YRA SPECIALUSIS UGDYMAS?

Vaikų turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo paskirtis – padėti vaikui lavintis, mokytis pagal gebėjimus, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, pripažįstant ir plėtojant jų gebėjimus ir galias.

KAS GALI KREIPTIS DĖL VAIKO SUP ĮVERTINIMO?

Jei tėvams/globėjams kyla įtarimas, kad vaikas turi ugdymosi ar mokymosi sunkumų, galima prašyti įvertinti jo poreikius. Taip pat vaiko poreikių įvertinimą gali inicijuoti jį ugdanti švietimo įstaiga. Jei vaiko ugdymosi sunkumus pastebi švietimo įstaigos pedagogas, tuomet jis kreipiasi į tėvus, prašydamas sutikimo nustatyti Jūsų vaiko ugdymosi sunkumus bei įvertinti jo gebėjimus. Be tėvų/globėjų raštiško sutikimo toks įvertinimas negali būti atliekamas.

KOKIU TIKSLU YRA ĮVERTINAMI VAIKO SUP?

Vaiko SUP įvertinami tam, kad vaikui būtų nustatyta pagalbos ir paslaugų reikmė, siekiant sudaryti jam optimalias ugdymo ir ugdymosi sąlygas. Tik įvertinus SUP galima vaikui rekomenduoti tinkamą ugdymo programą, specialistų pagalbą ar tinkamą ugdymo įstaigą.

KUR KREIPTIS NORINT ĮVERTINTI VAIKO SUP?

Norint įvertinti vaiko SUP reikia kreiptis į švietimo įstaigos, kurioje Jūsų vaikas ugdomas, vaiko gerovės komisiją, jei nėra tokios komisijos Jūsų švietimo įstaigoje, kreipkitės į Jūsų švietimo įstaigą aptarnaujančią pedagoginę psichologinę tarnybą (toliau vadinamą – PPT). O jeigu Jūsų vaikas dar nelanko švietimo įstaigos, tuomet galite kreiptis į savivaldybės PPT, jei jos nėra, tuomet vaiką įvertina apskrities PPT ar pedagoginio psichologinio centro (toliau vadinamo – PPC) skyrius. Taipogi vaiko raidą iki 7 metų vertina ankstyvosios korekcijos tarnybos, ankstyvosios reabilitacijos tarnybos. Kompleksinį vaiko raidos įvertinimą atlieka VŠĮ Vilniaus universiteto vaikų ligoninės filialas Vaiko raidos centras (Vytauto g. 15, Vilnius), VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo, Vaikų reabilitacijos skyrius Druskininkų "Saulutė" (Kurorto g. 5, Druskininkai), Vaikų reabilitacijos ligoninė "Lopšelis", Lopšelio g. 10, Kaunas

KAS IR KAIP ĮVERTINA SUP?

Vaikams iki 7 metų skiriama vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji reabilitacija. Tai asmens sveikatos priežiūros paslauga, užtikrinanti ankstyvą vaikų raidos sutrikimų nustatymą, ankstyvą kompleksinę pagalbą vaikams, turintiems raidos sutrikimų, jų tėvams (globėjams). Tai vaikų raidos sutrikimų ir neįgalumo pirminė, antrinė ir tretinė prevencija, kompleksinė reabilitacija bei jų integracija į visuomenę ir švietimo sistemą. Šios paslaugos teikiamos ankstyvojo amžiaus vaikams, turintiems psichologinės, motorinės ir socialinės raidos sutrikimų ir jų rizikos veiksnių, bei šių vaikų tėvams (globėjams). Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugas reglamentuoja Sveikatos apsaugos ministro įsakymas ir jo pakeitimai.

Ankstyvosios reabilitacijos tarnyboje dirba specialistų komanda, kurie ištyrę vaiką, šeimos poreikius, sudaro gydymo, reabilitacijos ir šeimos pagalbos planą. Komandą sudaro šie specialistai: gydytojas, psichologas, logopedas, kineziterapeutas, ergoterapeutas, specialus pedagogas, socialinis darbuotojas ir kt. Teikiamos raidos pediatrų ir vaikų neurologų konsultacijos ir ankstyvosios reabilitacijos paslaugos, kurių pagrindinis tikslas - suteikti tėvams informacijos kaip sukurti tokią aplinką, kurioje vaikas galėtų išvystyti visas savo galias, aktyviai tirti aplinką.

Mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių pirminį įvertinimą atlieka Mokyklos vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), kurią gali sudaryti penkių (ir daugiau) žmonių grupė. Komisijos nariais gali būti: mokyklos vadovas, mokyklos vadovo pavaduotojas, švietimo pagalbos specialistai (socialiniai pedagogai, psichologai, specialieji pedagogai, logopedai), sveikatos priežiūros specialistai, klasių vadovai, mokytojai, auklėtojai. Į šios komisijos sudėtį galite įsitraukti ir tėveliai.

Komisijos nariai atlieka pirminį įvertinimą ir teikia siūlymų mokyklos vadovui dėl švietimo pagalbos specialiųjų poreikių vaikams skyrimo LR švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Taip pat komisijos nariai teikia rekomendacijų pedagogams, tėvams (globėjams, rūpintojams) dėl ugdymo būdų, metodų, techninės pagalbos ir specialiųjų priemonių naudojimo.

Mokyklos vaiko gerovės komisija nusprendusi, kad mokiniui yra tikslinga pritaikyti ugdymo programą ir skirti specialųjį ugdymą, gavusi Jūsų sutikimą, kreipiasi į tarnybą dėl išsamesnio įvertinimo.

Tuomet nuodugnų įvertinimą atlieka Jūsų miesto ar rajono pedagoginė psichologinė tarnyba. Tarnybos specialistai (logopedai, specialieji pedagogai, psichologai, socialiniai pedagogai, surdopedagogai, tiflopedagogai, neurologai ir kt.) įvertina specialiuosius ugdymosi poreikius, nustato jų lygį. Aptaria rezultatus ir skiria specialųjį ugdymą ir (ar) švietimo pagalbą Jūsų vaikui. Taip pat specialistai teikia rekomendacijas ir atsako į visus klausimus.

Jeigu nesutinkate su PPT išvadomis, rekomendacijomis, tuomet galite kreiptis į apskrities PPT arba PPC.

KUR PATEIKTI SUP PAŽYMĄ?

Specialieji ugdymosi poreikiai pateikiami pedagoginės psichologinės tarnybos ar švietimo pagalbos tarnybos pažymoje. Šią pažymą reikia pristatyti į švietimo ugdymo įstaigą, kurią vaikas lanko ir, esant reikalui, kartu su sveikatos priežiūros įstaigos asmeniui išduotu siuntimu (jame pateikti duomenys apie asmens sveikatos būklę, mediciniai tyrimų išrašai, asmens sveikatos istorijos (forma Nr. 025/a) bei papildomi organizmo funkcijų sutrikimo pobūdį apibūdinantys dokumentai, esant judėjimo f-jos sutrikimams, psichikos ligoms ir sutrikimams, esant regos ir klausos bei kalbos f-jų sutrikimams,) į neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą (NDNT). NDNT teritorinis skyrius, priėmęs sprendimą dėl asmens neįgalumo lygio išrašo ir išduoda (išsiunčia):

- Neįgalumo lygio pažymą;
- Neįgaliojo pažymėjimą.

KOKIOS UGDYMO PROGRAMOS GALI BŪTI SIŪLomos VAIKUI, TURINČIAM SUP?

Remiantis LR švietimo ir mokslo ministro 2011m. rugsėjo 30 d. įsakymų Nr. V-1795 „Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu“ vaikui gali būti skiriamos tokios ugdymo programos:

- Pritaikytos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos.
- Pritaikytos pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo bendrosios programos ir (ar) profesinio mokymo programos, siekiant sudaryti sąlygas įgyti tinkamą išsilavinimą ir kvalifikaciją.
- Individualizuotos pradinio, pagrindinio ugdymo programos ir socialinių įgūdžių ugdymo programos, skirtos sutrikusio intelekto mokiniams.

Į KOKIAS GRUPES SKIRSTOMI SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ ASMENŲ SUTRIKIMAI?

Pagal ugdymosi sunkumų pobūdį ir trukmę (pastovus, ilgalaikis, laikinas) skiriamos trys mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių grupės:

- *Negalių grupė.* Šiai grupei priskiriamos raidos, sensorinių, fizinių funkcijų ir kiti įgimti ar įgyti sveikatos sutrikimai, kurie trukdo pažinti, tyrinėti aplinką, siekti akademinį žinių, trikdo socialinę, emocinę bei asmenybės raidą. Šiems asmenims gali būti reikalinga kitų žmonių priežiūra, jiems skiriamos socialinės ir medicininės paslaugos, teikiama švietimo pagalba. Ugdymo aplinkos ir Bendrųjų programų pritaikymas priklauso nuo asmens negalės pobūdžio ir ugdymosi poreikių.
- *Sutrikimų grupė.* Šiai grupei priskiriami mokymosi (skaitymo, rašymo, matematikos mokymosi), o taip pat elgesio ir emocijų, kalbos ir kalbėjimo sutrikimai, kurie pasireiškia vaikui įsivainant mokymosi programą. Šiems vaikams reikalingas ilgalaikis specialusis ugdymas, jiems gali būti skiriamos psichologo, socialinio pedagogo ir/arba medicininės paslaugos.
- *Mokymosi sunkumų grupė.* Mokymosi sunkumai kyla, kai dėl nepalankios (kultūrinės/kalbinės, pedagoginės, socialinės-ekonominės) aplinkos ar susidariusių aplinkybių apribojamos asmens galimybės realizuoti savo gebėjimus įsivainant mokymosi programas. Sunkumai laikini ir asmens specialieji ugdymosi poreikiai sprendžiami suteikiant atitinkamą socialinę, pedagoginę ir/arba psichologinę pagalbą.

KAIP SKIRSTOMI SUP?

SUP lygis gali būti toks:

- Nedideli (mokiniai - 7-22 balai, ikimokyklinio amžiaus vaikai – 8-15 balų);
- Vidutiniai (mokiniai – 23-52 balai, ikimokyklinio amžiaus vaikai – 16-36 balai);
- Dideli (mokiniai – 53-82, ikimokyklinio amžiaus vaikai – 37-60 balų);
- labai dideli (mokiniai - .83-112, ikimokyklinio amžiaus vaikai – 61-84 balai)

KOKIAIS KRITERIJAIŠ REMIANTIS ASMENYS PRISKIRIAMI SUP GRUPEI?

Kriterijai, pagal kuriuos mokiniai, turintys specialiųjų poreikių, yra šie:

- ugdymosi programų pritaikymas;
- ugdymosi programų pritaikymo lygis;
- ugdymo plano pritaikymas;
- ugdymo metodų ir būdų pritaikymas;
- vadovėlių, mokymo priemonių parinkimas ar/ir mokomosios medžiagos pritaikymas;
- ugdymosi vietos parinkimas ar/ir aplinkos pritaikymas;
- ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių reikmė;
- specialiosios pedagoginės pagalbos reikmė;
- specialiosios pagalbos reikmė;
- psichologinės pagalbos reikmė mokiniui, tėvams (globėjams), pedagogams;
- socialinės pedagoginės pagalbos reikmė mokiniui, tėvams (globėjams).

Kriterijai, pagal kuriuos ikimokyklinio amžiaus vaikai, turintys specialiųjų poreikių, yra šie:

- ugdymo metodų pritaikymas;
- ugdymo priemonių (žaislų, daiktų ar mokomosios medžiagos, padedančios ugdyti reikalingus gebėjimus) parinkimas ar/ir pritaikymas;
- ugdymosi vietos parinkimas ar/ir aplinkos pritaikymas;
- ugdymuisi skirtų techninės pagalbos priemonių reikmė;
- specialiosios pedagoginės pagalbos reikmė;
- specialiosios pagalbos reikmė;
- psichologinės pagalbos reikmė vaikui, tėvams (globėjams), pedagogams;
- socialinės pedagoginės pagalbos reikmė vaikui, tėvams (globėjams).

KOKIAM LAIKUI VAIKUI SKIRIAMAS SPECIALUSIS UGDYMAS?

Specialusis ugdymas gali būti skiriamas laikinai arba nuolat. PPT ar Mokyklos vaiko gerovės pažymoje dėl specialiųjų ugdymosi poreikių pirminio/pakartotinio įvertinimo gali būti nurodyta specialiųjų ugdymosi poreikių trukmė ir kada įvertinimą pakartoti. Jeigu nurodyta nėra, vadinasi, vaikui skiriamas nuolatinis specialusis ugdymas.

Informaciniai šaltiniai:

www.vilniausppt.lt, Dėl mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas. 2011m. rugsėjo 30 d. Nr. V-1795. Vilnius, www.lietausvaikai.lt, <http://logopedai.jimdo.com/klausiate-atsakome/>, www.sppc.lt .

Parengė Dalia Kuliešienė